

.....
Imię i nazwisko

.....
data

.....
ocena

Zadanie 1

Dla kotła energetycznego o podanej charakterystyce wykonać następujące obliczenia:

- o unos popiołu lotnego i dwutlenku siarki w spalinach dla podanych poniżej paliw (węgiel 1 i węgiel 2)
- o emisja popiołu lotnego i dwutlenku siarki do atmosfery dla zadanych skuteczności odpylania i skuteczności odsiarczania spalin

Charakterystyka kotła	moc cieplna, Q			MW
	rodzaj paleniska (*niewłaściwe skreśl)	rusztowe*	pyłowe*	
	sprawność cieplna kotła brutto, η_k			%
		węgiel 1	węgiel 2	
Charakterystyka paliwa	wartość opałowa, Q_i^r			kJ/kg
	zawartość popiołu w paliwie, A^r			%
	zawartość siarki w paliwie, S^r			%
Charakterystyka instalacji ochrony atmosfery	skuteczność odpylania, η_c			%
	skuteczność odsiarczania, η_{SO_2}			%
Wyniki obliczeń				
Unos pyłu, $U_{pył}$				kg/h
Emisja pyłu, $E_{pył}$				kg/h
Unos dwutlenku siarki, U_{SO_2}				kg/h
Emisja dwutlenku siarki, E_{SO_2}				kg/h

Uwagi

1. Sprawność cieplna kotła brutto η_k definiowana jest jako $\eta_k = Q / (B \cdot Q_i^r)$, gdzie: Q – moc cieplna, B – zużycie paliwa, Q_i^r – wartość opałowa paliwa.
2. Przy wykonywaniu obliczeń proszę podać wzór, z którego się korzysta (po wszystkich niezbędnych przekształceniach – należy unikać wykonywania obliczeń cząstkowych), dane, które wstawia się do wzoru (wraz z jednostkami miar) oraz wynik końcowy (wraz z jednostką miary). Wyniki obliczeń strumieni mas podać z dokładnością ± 1 kg/h

.....
Imię i nazwisko.....
data.....
ocena**Zadanie 2**

W instalacji odpylającej wykonano pomiary, których wyniki przedstawiono w tabeli poniżej. Obliczyć i przedstawić na schemacie wartości wszystkich strumieni masy pyłu w instalacji. Obliczyć i podać na schemacie (pod tabelą) wartości skuteczność działania 1 i 2 stopnia odpylania gazu oraz skuteczność odpylania gazu w całej instalacji.

WLOT GAZU DO 1 STOPNIA ODPYLANIA		
Stężenie pyłu w gazie	$S_1, \text{g/m}^3_u$	
Strumień objętości gazu w warunkach pomiaru	$q_{v1}, \text{m}^3/\text{s}$	
Gęstość gazu w warunkach pomiaru	$\rho_1, \text{kg/m}^3$	
Gęstość gazu w warunkach umownych	$\rho_{1u}, \text{kg/m}^3_u$	
WLOT GAZU DO 2 STOPNIA ODPYLANIA		
Stężenie pyłu w gazie	$S_2, \text{g/m}^3_u$	
Strumień objętości gazu w warunkach pomiaru	$q_{v2}, \text{m}^3/\text{s}$	
Gęstość gazu w warunkach pomiaru	$\rho_2, \text{kg/m}^3$	
Gęstość gazu w warunkach umownych	$\rho_{2u}, \text{kg/m}^3_u$	
WYLOT GAZU DO ATMOSFERY		
Stężenie pyłu w gazie	$S_E, \text{mg/m}^3_u$	
Strumień objętości gazu w warunkach pomiaru	$q_{vE}, \text{m}^3/\text{s}$	
Gęstość gazu w warunkach pomiaru	$\rho_E, \text{kg/m}^3$	
Gęstość gazu w warunkach umownych	$\rho_{Eu}, \text{kg/m}^3_u$	
PYŁ WYTRĄCONY W 1 STOPNIU ODPYLANIA		
Masa pyłu	m_{z1}, kg	
Czas pomiaru	$\Delta\tau_1, \text{s}$	
PYŁ WYTRĄCONY W 2 STOPNIU ODPYLANIA		
Masa pyłu	m_{z2}, kg	
Czas pomiaru	$\Delta\tau_2, \text{s}$	

Uwagi

- m^3_u – odniesiony do umownych wartości ciśnienia absolutnego (1013 hPa) i temperatury absolutnej (273 K) oraz do rzeczywistego składu chemicznego gazu.
- Przy wykonywaniu obliczeń proszę podać wzór, z którego się korzysta (po wszystkich niezbędnych przekształceniach – należy unikać wykonywania obliczeń cząstkowych), dane, które wstawia się do wzoru (wraz z jednostkami miar) oraz wynik końcowy (wraz z jednostką miary). Wyniki obliczeń strumieni mas pyłu podać z dokładnością $\pm 0,1 \text{ kg/h}$ a skuteczności odpylania z dokładnością $\pm 0,1 \%$

Schemat

.....
Imię i nazwisko

.....
data

.....
ocena

Zadanie 3

Dla odpylacza o podanej na wykresie charakterystyce przedziałowej skuteczności odpylania oraz dla pyłów o podanym składzie ziarnowym oszacować przewidywaną całkowitą skuteczność odpylania. Skomentować uzyskane wyniki obliczeń całkowitej skuteczności odpylania.

$\delta_{i-1} - \delta_i$	δ_{sr}^*	η_{pi}	UNOS 1			UNOS 2		
			R_i	ΔR_i	$\eta_{pi} \Delta R_i$	R_i	ΔR_i	$\eta_{pi} \Delta R_i$
μm	μm	%	%	%	%	%	%	%
0 - 3	1,5							
3 - 5								
5 - 10								
10 - 15								
15 - 20								
20 - 25								
25 - 30								
30 - 40								
40 - 50								
50 - 100								
100 - 200								
>200								
$\Sigma \Delta R_i$								
Całkowita skuteczność odpylania								
* $\delta_{sr} = \sqrt{\delta_{i-1} \cdot \delta_i} \pm 1 \mu m$ (za wyjątkiem wiersza 1)								

Przy wykonywaniu obliczeń proszę podać wzór, z którego się korzysta (po wszystkich niezbędnych przekształceniach – należy unikać wykonywania obliczeń cząstkowych), dane, które wstawia się do wzoru (wraz z jednostkami miar) oraz wynik końcowy (wraz z jednostką miary). Wyniki obliczeń skuteczności odpylania podać z dokładnością $\pm \Delta \eta_c = 0,1 \%$.

.....
Imię i nazwisko ..... *data* ..... *ocena* .....

Zadanie 4

Wykorzystując przedstawione poniżej dane pomiarowe oraz zakładając, że nominalna prędkość wlotowa gazu do cyklonu wynosi 12 m/s, dobrać z katalogu baterię odpylaczy cyklonowych typoszeregu CE. Następnie oszacować średnicę ziarna granicznego i spadek ciśnienia gazu w baterii cyklonów typu CE/04 oraz w baterii cyklonów typu CE/05 i skomentować różnice w wartościach ziarna granicznego i spadku ciśnienia oszacowanych dla obu typów cyklonów.

Dane pomiarowe	ciśnienie barometryczne		P_b	hPa	1000	
	ciśnienie manometryczne spalin za kotłem		P_m	Pa		
	temperatura spalin za kotłem		t	$^{\circ}C$		
	skład chemiczny spalin wilgotnych i gęstość składników spalin w warunkach umownych	1,977 kg/m ³ _u	CO ₂	%		
		1,429 kg/m ³ _u	O ₂	%		
		1,250 kg/m ³ _u	N ₂	%		
		0,804 kg/m ³ _u	H ₂ O	%		
średnia wartość ciśnienia dynamicznego spalin (pomiar rurką Prandtla)		P_d	Pa			
pole powierzchni przekroju pomiarowego		A	m ²			
Wyniki obliczeń	gęstość spalin wilgotnych w warunkach umownych ($\pm 0,01$ kg/m ³)		ρ_u	kg/m ³ _u		
	gęstość spalin wilgotnych w warunkach rzeczywistych ($\pm 0,01$ kg/m ³)		ρ	kg/m ³		
	prędkość spalin ($\pm 0,1$ m/s)		v	m/s		
	strumień objętości spalin ($\pm 0,01$ m ³ /s)		q_v	m ³ /s		
Dane katalogowe producenta	typ - ilość x średnica dobranych cyklonów (w mm)					
	prędkość wlotowa spalin do cyklonu ($\pm 0,1$ m/s)		v_0	m/s		
	CE/04	spadek ciśnienia gazu w cyklonie (± 50 Pa)		ΔP	Pa	
		średnica ziarna granicznego ($\pm 0,5$ μ m)		δ_{gr}	μ m	
	CE/05	spadek ciśnienia gazu w cyklonie (± 50 Pa)		ΔP	Pa	
średnica ziarna granicznego ($\pm 0,5$ μ m)		δ_{gr}	μ m			

Przy wykonywaniu obliczeń proszę podać wzór, z którego się korzysta (po wszystkich niezbędnych przekształceniach – należy unikać wykonywania obliczeń cząstkowych), dane, które wstawia się do wzoru (wraz z jednostkami miar) oraz wynik końcowy (wraz z jednostką miary).

.....
 Imię i nazwisko ..... data ..... ocena .....

Zadanie 5

Procesowi mokrego odsiarczania poddane zostały spaliny pochodzące ze spalania paliwa o parametrach podanych w poniższej tabeli. Dla znanej skuteczności odsiarczania należy wyznaczyć zużycie sorbentu CaCO₃ (wapienia) oraz strumień masy wody traconej w trakcie procesu odsiarczania.

Dane wyjściowe	Typ kotła		
	Rodzaj spalane go paliwa	(*niewłaśc iwe skreśl)	
	Zużycie paliwa	B	Mg/h
	Wartość opałowa paliwa	Q _i ^r	kJ/kg
	Zawartość siarki w paliwie	S ^r	%
	Udział O ₂ w spalinach za kotłem	O ₂	%
	Temperatura spalin przed absorberem	t _{s1}	°C
	Temperatura spalin za absorberem	t _{s2}	°C
	Skuteczność odsiarczania	η _{SO₂}	%
	Temperatura wody na wlocie do układu	t _{wp}	°C
Wyniki obliczeń	Strumień objętości spalin wilgotnych w warunkach umownych (P _u , T _u) – przed absorberem	(q _v) _u	um ³ /h
	Unos SO ₂ w spalinach kotłowych	U _{SO₂}	kg/h
	Strumień masy przereagowanego sorbentu	R _{CaCO₃}	kg/h
	Strumień masy produktu reakcji – gipsu (CaSO ₄ • 2H ₂ O)	M _{gips}	kg/h
	Strumień masy wody traconej w instalacji w wyniku odparowania	M _{H₂O}	kg/h

Przy wykonywaniu obliczeń proszę podać wzór, z którego się korzysta (po wszystkich niezbędnych przekształceniach – należy unikać wykonywania obliczeń cząstkowych), dane, które wstawia się do wzoru (wraz z jednostkami miar) oraz wynik końcowy (wraz z jednostką miary). Strumień objętości spalin podać z dokładnością ± 10 um³/h, strumienie mas podać z dokładnością ± 1 kg/h.

Wzory pomocnicze

Teoretyczna objętość spalin wilgotnych ze spalania 1 kg węgla o danej wartości opałowej dla współczynnika nadmiaru powietrza λ = 1, um ³ /kg	$V_{min}^t = 0,89 \frac{Q_i^r}{41868} + 1,65$
Teoretyczne zapotrzebowanie powietrza do spalania 1 kg węgla o danej wartości opałowej, um ³ /kg	$V_p^t = 1,012 \frac{Q_i^r}{41868} + 0,5$
Współczynnik nadmiaru powietrza	$\lambda = \frac{20,9}{20,9 - O_2}$
Strumień masy wody traconej w instalacji w wyniku odparowania Dane tablicowe: temperatura parowania kropli wody t _{wk} = 100°, ciepło właściwe: spalin C _{ps} = 1,0825 kJ/(kg K), wody C _{pw} = 4,181 kJ/(kg K), ciepło parowania wody C _r = 2149,5 kJ/kg gęstość spalin wilgotnych w warunkach umownych: dla węgla kamiennego ρ _u = 1,30 kg/m ³ , dla węgla brunatnego ρ _u = 1,26 kg/m ³	$M_{H_2O} = \frac{(q_v)_u \rho_u C_{ps} (t_{s1} - t_{s2})}{C_r + C_{pw} (t_{wk} - t_{wp})}$

.....
 Imię i nazwisko ..... data ..... ocena .....

Zadanie 6

Procesowi odsiarczania metodą pól suchą (*dry scrubbing*) z wykorzystaniem sorbentu $\text{Ca}(\text{OH})_2$ poddane zostały spaliny pochodzące ze spalania paliwa o parametrach podanych w poniższej tabeli. Charakterystykę wpływu stosunku Ca/S (dla zakresu $\text{Ca}/\text{S}=1\div 2$) na skuteczność odsiarczania wyrażoną w % opisuje wzór empiryczny $\eta_{\text{SO}_2} = 2Q(\text{Ca}/\text{S}) + 44$. Obliczyć stężenie SO_2 w spalinach emitowanych do atmosfery oraz sporządzić bilans sorbentu w instalacji odsiarczającej (schemat).

Dane wyjściowe	Typ kotła		
	Rodzaj spalanego paliwa	<i>(niewłaściwe skreśl)</i>	
	Zużycie paliwa	B	Mg/h
	Wartość opałowa paliwa	Q_i^r	kJ/kg
	Zawartość siarki w paliwie	S^r	%
	Skuteczność odsiarczania	η_{SO_2}	%
	Udział O_2 w spalinach za kotłem	O_2	%
Wyniki obliczeń	Strumień objętości spalin wilgotnych w warunkach umownych (P_u, T_u)	$(q_v)_u$	um^3/h
	Unos SO_2 w spalinach kotłowych	U_{SO_2}	kg/h
	Stężenie SO_2 w spalinach emitowanych do atmosfery odniesione do warunków umownych (P_u, T_u)	S_{SO_2}	mg/m^3
	Stosunek molowy Ca/S	Ca/S	-
	Strumień masy sorbentu wprowadzonego do instalacji odsiarczającej	$M_{\text{Ca}(\text{OH})_2}$	kg/h
	Strumień masy nieprzereagowanego sorbentu	$\Delta M_{\text{Ca}(\text{OH})_2}$	kg/h
	Strumień masy produktu reakcji (CaSO_3)	M_{CaSO_3}	kg/h

Przy wykonywaniu obliczeń proszę podać wzór, z którego się korzysta (po wszystkich niezbędnych przekształceniach – należy unikać wykonywania obliczeń cząstkowych), dane, które wstawia się do wzoru (wraz z jednostkami miar) oraz wynik końcowy (wraz z jednostką miary). Strumień objętości spalin podać z dokładnością $\pm 10 \text{ um}^3/\text{h}$, strumienie mas podać z dokładnością $\pm 1 \text{ kg/h}$.

Wzory pomocnicze

Teoretyczna objętość spalin wilgotnych ze spalania 1 kg węgla o danej wartości opałowej dla współczynnika nadmiaru powietrza $\lambda = 1, \text{ um}^3/\text{kg}$	$V_{\text{min}}^t = 0,89 \frac{Q_i^r}{4186,8} + 1,65$
Teoretyczne zapotrzebowanie powietrza do spalania 1 kg węgla o danej wartości opałowej, um^3/kg	$V_p^t = 1,012 \frac{Q_i^r}{4186,8} + 0,5$
Współczynnik nadmiaru powietrza	$\lambda = \frac{20,9}{20,9 - \text{O}_2}$

Schemat: Bilans sorbentu w instalacji